

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 11Co/52/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2119206229
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 07. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Arnouldová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2022:2119206229.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Arnouldovej a sudcov JUDr. Silvie Hýbelovej a Mgr. Fedora Benku, v právnej veci žalobcu: A. B. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. XX, A., proti žalovanej: E. F., G. C., predtým H., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. F. XXXX/XX, I., zastúpenej JUDr. Ľubomírom Vanekom, advokátom so sídlom Potočná 169/85, Skalica, o zaplatenie 12.800,- Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Trnava zo dňa 19. apríla 2021, č.k. 17C/64/2019-80, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 12.800,- Eur spolu so zmluvnou pokutou vo výške 2% mesačne zo sumy 12.800,- Eur od 05.04.2017 do zaplatenia, všetko v lehote 15 dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku a výrokom II. rozhodol, že žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Svoje rozhodnutie súd právne odôvodnil aplikáciou ust. § 488, § 489, § 544 ods. 1, 2, § 546, § 657 Občianskeho zákonníka, ako aj § 132 ods. 1, § 150 ods. 1 a článkom 8 základných princípov Civilného sporového poriadku, vecne tým, že žalobu posúdil ako v plnom rozsahu dôvodnú. Súd prvej inštancie mal dokazovaním preukázané, že medzi žalobcom ako veriteľom, J. C., nar. XX.XX.XXXX, (pôvodne žalovaným v 1. rade) ako dlžníkom a žalovanou ako ručiteľom (pôvodne žalovaným v 2. rade) bola dňa 04.04.2016 uzavretá písomná zmluva o pôžičke, v zmysle ktorej žalobca poskytol dlžníkovi sumu 24.800,- Eur. Dlžník a ručiteľ sa zaviazali, že túto v plnej výške dlžník veriteľovi splatí do 03.04.2017 a to mesačnými splátkami vo výške 2.067,- Eur, prvá splátka bola splatná do 04.05.2016. Bola tiež dohodnutá zmluvná pokuta vo výške 0,5 % za každý omeškaný deň splátky z dlžnej sumy podľa splátkového kalendára. Podpisom dohody prevzal dlžník dlžnú sumu vo výške 24.800,- Eur v hotovosti. Túto skutočnosť mal súd osvedčenú z kópie uvedenej písomnej zmluvy predloženej žalobcom, podpísanej tak žalobcom ako aj dlžníkom a ručiteľom, pravosť podpisov bola osvedčená podľa osvedčovacej knihy podpisov Mestskej časti Bratislava - Petržalka. Dňa 10.06.2016 bola na pôžičku uhradená suma 2.000,- Eur a dňa 10.04.2017 suma 10.000,- Eur, celkovo doposiaľ 12.000,- Eur. Súd mal tak za preukázané, že medzi stranami sporu došlo k uzatvoreniu písomnej zmluvy o pôžičke, prevzatie peňazí v celkovej výške 24.800,-Eur potvrdili podpisom všetci účastníci zmluvného vzťahu, čím bol zachovaný reálny charakter tohto kontraktu. Do dátumu splatnosti, t.j. do 03.04.2017 nedošlo k vráteniu celkovej sumy peňazí poskytnutých žalobcom, a to napriek výzvam na vrátenie, pričom žalovaná suma 12.800,- Eur predstavuje rozdiel medzi výškou poskytnutej pôžičky a doposiaľ uhradenou sumou. V zmluve bola

medzi stranami dohodnutá aj zmluvná pokuta, ktorej zaplata sa žalobca rovnako domáhal, pričom jej výšku žalobca upravil pred súdom dňa 11.09.2019 tak, že ju požadoval iba vo výške 2% mesačne zo sumy 12.800,-Eur od 05.04.2017 do zaplata, ako dohodnutú sankciu za porušenie záväzku. Žalobu pôvodne žalobca smeroval voči dlžníkovi aj ručiteľovi, avšak vzhľadom na zastavenie konania voči dlžníkovi sa konanie vedie iba voči ručiteľovi, teda žalovanej. Súd prvej inštancie na základe vyššie uvedeného konštatoval, že žalovaný ako ručiteľ svoj zmluvný záväzok vrátiť peniaze poskytnuté zo zmluvy o pôžičke nesplnil riadne a včas, dostal sa do omeškania s plnením a žalobcovi tak vznikol nárok na vrátenie nesplatennej pôžičky aj na zmluvnú pokutu, ako si ju žalobou uplatnil, t.j. zo sumy nesplatennej časti pôžičky odo dňa nasledujúceho po lehote splatnosti pôžičky a nárok žalobcu uplatnený žalobou tak v celom rozsahu ako dôvodný priznal. Súd poukázal na kontradiktórny charakter sporového konania, a skutočnosť, že žalovaná v tomto konaní uplatnený nárok síce spochybnila, avšak žiadne relevantné dôkazy na podporu svojich tvrdení súdu nepredložila. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol v zmysle § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku a plne úspešnému žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v plnom rozsahu.

3. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná v zákonnej lehote odvolanie, majúca za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Podľa názoru žalovanej v danom prípade dojednanie zmluvnej pokuty nespĺňa všetky zákonom vyžadované náležitosti a túto nemožno preto považovať za platne dojednanú. Podmienkou platnosti dohody o zmluvnej pokute je totiž určenie povinnosti, ktorá má byť zmluvnou pokutou zabezpečená, teda dojednanie musí dostatočne presne a určito identifikovať povinnosť, ktorej splnenie zmluvná pokuta zabezpečuje a táto podmienka v danom prípade splnená nie je. Ďalej v odvolaní žalovaná dôvodila tým, že žalovaná ako ručiteľka z poskytnutej pôžičky nemala žiadny finančný prospech. Súd sa tiež nedostatočne vysporiadal so skutočnosťou, že ručiteľský záväzok žalovanej smeroval výhradne k poskytnutým finančným prostriedkom a nie k zmluvnej pokute, nakoľko vznik nároku na zmluvnú pokutu žalovaná nevedela ovplyvniť a je neprípustná a v rozpore s dobrými mravmi, aby mala žalovaná ručiť za uplatnený nárok na zmluvnú pokutu. Súd mal tiež skúmať platnosť dohody o zmluvnej pokute z pohľadu, či sa neprieči dobrým mravom vzhľadom na výšku zmluvnej pokuty, ktorá je podľa nej neprímerane vysoká. Navyše dochádza k nerovnováhe vo vzájomných vzťahoch, pretože žalobca zabezpečil v zmluve sankciu za nesplnenie povinnosti dlžníka zmluvnou pokutou, ale druhá strana nežiadala v zmluve sankciu za nesplnenie ani jednej zmluvnej povinnosti. Ak súd mal za to, že zmluvná pokuta bola dojednaná platne a účinne, mal sa s prihliadnutím na ručiteľský záväzok žalovanej vysporiadať s jej výškou a prípadne využiť moderačné právo vzhľadom na všetky relevantné okolnosti prípadu, zamerať sa nielen na hodnotu a význam zabezpečovanej pohľadávky ale aj iné skutočnosti (napr. hospodársku pozíciu zmluvných strán pri uzatváraní zmluvy, spôsob zapracovania zmluvnej pokuty do zmluvy, reciprocitu zmluvnej pokuty, druh zavinenia dlžníka, ako aj na skutočnosť, či došlo k vzniku škody alebo nie a pod., uznesenie NS SR sp.zn. 2 Obdo 39/2010). Žalovaná poukazuje na to, že napadnutým rozsudkom bola ako ručiteľka zaviazaná zaplatiť žalobcovi zmluvnú pokutu vo výške 2% mesačne zo sumy 12.800,- Eur od 05.04.2017 do zaplata, ktorej výška ku dňu rozhodovania súdu prvej inštancie tak predstavuje 12.288,- Eur, čiže takmer výšku istiny, čo žalovaná považuje za neprímerane vysokú zmluvnú pokutu. Napokon odvolateľka argumentovala aj ustanovením § 549 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ručiteľ môže plnenie odoprieť pokiaľ veriteľ zavinil, že pohľadávku nemôže uspokojiť dlžník. Poukázala na to, že uznesením Okresného súdu Trnava č.k. 25K/31/2016 zo dňa 05.09.2016, zverejneným v Obchodnom vestníku č. 176/2016, bol vyhlásený konkurz na majetok dlžníka – pôvodne žalovaného v 1. rade, a uznesením zo dňa 13.12.2018 súd rozhodol, že dlžníka oddlžuje. Žalobca si však pohľadávku do konkurzu neprihlásil, nekonal teda s primeranou opatrosťou, nevyužil svoju možnosť v určenej lehote, o ktorej musel mať vedomosť z Obchodného vestníka a dobrovoľne sa vystavil riziku, že predmetná pohľadávka nebude uspokojená. Je v rozpore s dobrými mravmi, aby sa veriteľ spoliehal na to, že má možnosť uspokojiť svoju pohľadávku od ručiteľa a vo vzťahu k dlžníkovi nevykonal žiadne úkony smerujúce k uspokojeniu svojej pohľadávky. Z ustanovenia § 549 OZ možno vyvodiť, že veriteľ je povinný postupovať pri uplatňovaní svojej pohľadávky voči dlžníkovi s náležitou starostlivosťou, v opačnom prípade má ručiteľ možnosť odoprieť plnenie, čo v tomto prípade aj žalovaná urobila. Z uvedeného dôvodu považuje žalovaná napadnutý rozsudok za nesprávny a navrhuje, aby ho odvolací súd zrušil a vrátil vec prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie, alebo aby rozsudok zmenil a žalobu v celom rozsahu zamietol.

4. Žalobca v písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu zopakoval skutkové tvrdenia uvádzané už v žalobe a vo svojich ďalších vyjadreniach, popísal okolnosti za akých jeho pohľadávka voči žalovanej

vznikla, poukázal na platné uzavretie zmluvy o pôžičke, z ktorej dlžník svoju pohľadávku do dnešného dňa nesplatil a za jej splatenie teda zodpovedá žalovaná ako ručiteľka, pričom v zmluve o pôžičke bola dohodnutá aj zmluvná pokuta, s ktorou ručiteľ súhlasil. Vzhľadom k tomu, že dohodnutá výška zmluvnej pokuty 0,5% za každý omeškaný deň by mohla byť neprimerane vysoká, túto žalobca v priebehu konania znížil a požaduje 2% z dlžnej sumy mesačne. Pokiaľ odvolateľka poukazuje na to, že na majetok dlžníka bol vyhlásený konkurz, žalobca uvádza, že o tomto konkurze nebol informovaný a preto nemohol svoju pohľadávku v konkurznom konaní uplatniť. Poukázal na to, že iba využíva obsah zmluvy o pôžičke, v ktorej zmluve žalovaná svojím podpisom na seba prevzala povinnosť splatiť dlžnú sumu v prípade nesplatenia dlžníkom, pričom dlžníka opakovane vyzýval na splnenie dlhu, tento mu neodpovedal a až neskôr žalobcovi oznámil, že je vo výkone väzby, rovnako žalobcovi na jeho výzvy neodpovedala ani ručiteľka. Obrátil sa aj na Okresnú prokuratúru Piešťany v trestnej veci podozrenia z prečinu podvodu, ale jeho vec bola zamietnutá podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Z uvedeného vyplýva, že žalobca bol primerane starostlivý a opatrný, podal na p. C. trestné oznámenie tiež na OO PZ Hlohovec a jeho podanie bolo odstúpené na ďalšie konanie OKP OR PZ Trnava.

5. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom – stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), s prihliadnutím ex offo na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok, ktoré ale nezistil (§ 380 ods. 2 CSP), súc pritom viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštancie bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné.

6. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu, vymedzeným uplatnenou odvolacou argumentáciou žalovanej bolo posúdiť odôvodnenosť postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý žalobe v celom rozsahu vyhovel posúdiac žalobu ako plne dôvodnú.

7. Predmetom konania bolo zaplatenie neuhradenej časti pôžičky, poskytnutej dlžníkovi J. C. na základe zmluvy o pôžičke zo dňa 04.04.2016, v ktorej zmluve žalovaná vystupuje ako ručiteľka. Súd prvej inštancie žalobe v celosti vyhovel, keď žalovaná síce nárok žalobcu poprela, ale nepredložila súdu žiadne relevantné dôkazy na podporu svojich tvrdení a tak účinne tvrdenia žalobcu nerozporovala. Súd prvej inštancie jej obranu vyhodnotil ako neúčinnú, keď žalovaná neuniesla bremena tvrdenia ako aj dôkazného bremena a stotožnil sa s tvrdeniami žalobcu, ktoré boli podložené aj dôkazmi osvedčujúcimi existenciu nároku uplatneného v tomto konaní.

8. Pretože odvolací súd v celom rozsahu preberá súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, ktorý vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom pre posúdenie žalobou uplatneného nároku, jeho výsledky jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach správne vyhodnotil a napokon dospel k správnym skutkovým záverom, pokiaľ ide o skutočnosti právne rozhodné pre posúdenie žalobou uplatnených nárokov, a pretože odvolací súd v celom rozsahu zdieľa i právne závery prvoinštančného súdu vo veci, ktorý na vec aplikoval správne hmotnoprávne ustanovenia, a tieto v súvislosti s danou vecou i správne vyložil, s poukazom na ust. § 387 ods. 2 CSP odvolací súd odkazuje na správne a presvedčivé písomné vyhotovenie rozsudku, s ktorým sa stotožňuje. Žalovaná v odvolacom konaní neuviedla žiadne také relevantné skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé privediť zmenu napadnutého rozhodnutia a odvolací súd preto ani s prihliadnutím na odvolacie argumenty nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov prvoinštančného súdu odchýliť a dať za pravdu odvolateľke. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia a k odvolacím argumentom žalovanej sa však žiada uviesť nasledovné:

9. Podľa § 149 CSP, prostriedkami procesného útoku a prostriedkami procesnej obrany sú najmä skutkové tvrdenia, popretie skutkových tvrdení protistrany, návrhy na vykonanie dôkazov, námietky k návrhom protistrany na vykonanie dôkazov a hmotnoprávne námietky.

10. Podľa § 150 ods. 1 CSP, strany majú povinnosť pravdivo a úplne uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu.

11. Podľa § 151 ods. 1 CSP, skutkové tvrdenia strany, ktoré protistrana výslovne nepoprela, sa považujú za nesporné.

12. Podľa § 151 ods. 2 CSP, ak strana poprie skutkové tvrdenia, ktoré sa týkajú jej konania alebo vnímania, uvedie vlastné tvrdenia o predmetných skutkových okolnostiach, inak je popretie neúčinné.

13. Podľa § 154 CSP, prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany možno uplatniť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí.

14. Z obsahu spisu odvolací súd zistil, že podľa skutkových tvrdení žalobcu, podložených listinnými dôkazmi, žalobca dňa 04.04.2016 poskytol p. J. C. ako dlžníkovi pôžičku vo výške 24.800,- Eur, tento sa zaviazal splatiť ju v mesačných splátkach splatných vždy do 04. dňa v mesiaci po 2.067,- Eur počnúc 04.05.2016 a žalovaná sa zaviazala ako ručiteľ za splatenie tohto dlhu. V zmysle dohodnutých podmienok splácania splatnosť celej pôžičky uplynula dňa 03.04.2017, pričom doposiaľ dlžník uhradil len 12.000,- Eur. Preto sa žalobca na súde domáhal voči žalovanej ako ručiteľke zaplataenia neuhradenej časti pôžičky vo výške 12.800,- Eur spolu so zmluvnou pokutou vo výške 2% mesačne zo sumy 12.800,- Eur od 05.04.2017 do zaplataenia. Zmluvnú pokutu si žalobca uplatnil z dôvodu, že táto bola medzi stranami v zmluve o pôžičke dojednaná a to síce vo výške vyššej (0,5% za každý omeškaný deň splátky), avšak voči žalovanej si uplatnil iba zmluvnú pokutu vo výške 2% mesačne z dlžnej sumy.

15. Žalovaná sa síce k žalobe písomne vyjadrila, uviedla však stručne len to, že voči žalobcovi nemá žiadny dlh, nevie na základe čoho si voči nej uplatňuje nárok vo výške 12.800,- Eur, nie je s ním v žiadnom právnom vzťahu, zmluvu s ním neuzatvorila. Ako dôkazy navrhla výsluch strán a J. C.. K veci viac nepodala žiadne vyjadrenie, na súdom vytyčené pojednávanie sa nedostavila, svoju neúčast' na pojednávaní neospravedlnila, preto súd vec prejednal v jej neprítomnosti.

16. Z uvedeného je zrejmé, že žalovaná v konaní len všeobecne poprela tvrdenie žalobcu o existencii akéhokoľvek záväzkového vzťahu medzi nimi. Odvolací súd má za to, že okresný súd po vykonanom dokazovaní preto správne uzavrel, že s poukazom na to, že žalovaná síce nárok žalobcu spochybňovala, ale na podporu svojich tvrdení neponúkla žiadne relevantné dôkazy, nerozporovala tak účinne žalobcom v žalobe tvrdené a riadne preukázané skutočnosti a neuniesla tak bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno. Odvolací súd preto dospel k rovnakému záveru ako prvoinštančný súd a síce, že žalobe treba vyhovieť, pretože žalobca existenciu uplatneného nároku preukázal predloženými listinnými dôkazmi, ktoré neboli žalovanou vyvrátené.

17. Odvolacia argumentácia odvolateľky pozostáva z dvoch okruhov námietok, jednak sa týkala nesprávnosti skutkových zistení súdu a jeho právneho posúdenia v otázke žalobcom uplatnenej a súdom priznanej zmluvnej pokuty (v tejto časti odvolanie smerovalo k tej časti rozhodnutia, ktorým bola zaviazaná k zaplataeniu zmluvnej pokuty vo výške 2 % mesačne zo sumy 12.800,- Eur od 05.04.2017 do zaplataenia) a jednak voči celému vyhovujúcemu výroku z dôvodu, že žalovaná využila oprávnenie ručiteľa odoprieť plnenie podľa § 549 Občianskeho zákonníka.

18. V zmysle § 153 CSP sporové konanie sa spravuje zásadou koncentrácie konania. Znamená to, že strany sporu nie sú oprávnené vykonať niektoré procesné úkony kedykoľvek v priebehu konania, ale iba v určitom štádiu konania. Ak procesný úkon strany, ktorý podlieha koncentrácii konania, nie je vykonaný včas, nespôsobuje (za zákonom ustanovených podmienok) procesnoprávne účinky. Absencia procesnoprávnych účinkov sa prejaví v tom, že súd na procesný úkon neprihliada. Účelom a zmyslom koncentrácie konania je prispieť k rýchlosti konania, zabrániť zdržiavaniu konania a pôsobiť na strany sporu, aby procesné úkony vykonávali včas.

19. Podľa § 366 CSP prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštanacie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak a) sa týkajú procesných podmienok, b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštanacie.

20. V zmysle § 366 CSP teda odvolateľ môže v odvolacom konaní uplatniť nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany (teda v prvej inštancii nepredložené) iba v obmedzenom rozsahu a iba do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 365 ods. 3).

21. Pokiaľ ide o odvolacie námietky žalovanej smerujúce voči priznanej zmluvnej pokute, tieto odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodné v celom rozsahu. Žalovaná v odvolaní poukazuje na neplatnosť dojednania o zmluvnej pokute, ktorú vidí v tom, že dojednanie nespĺňa všetky zákonom vyžadované náležitosti (neobsahuje podľa nej dostatočne presne a určito identifikovanú povinnosť, ktorej splnenie zmluvná pokuta zabezpečuje), tiež pre rozpor s dobrými mravmi (nakoľko vznik nároku na zmluvnú pokutu žalovaná ako ručiteľka nevedela ovplyvniť a tiež aj z dôvodu neprimeranej výšky zmluvnej pokuty).

22. Vychádzajúc však z výkladov vyššie uvedených ustanovení § 153 a § 366 CSP, vzhľadom na odvolateľkou opísané odvolacie dôvody právo na uvedenie prípadných novôt je podmienené nezavinením doterajšieho nepoužitia týchto skutočností a dôkazov v prvoinštančnom konaní. Bolo preto na odvolateľke, aby súdu preukázala, že tieto nové prostriedky procesnej obrany, ktoré uvádza až v odvolacom konaní, nemohla v doterajšom priebehu konania použiť bez svojej viny. Žalovaná sa však v odvolaní vôbec nezmieňuje o tom, prečo tvrdenia na svoju obranu uvádzané v odvolaní, neuviedla počas konania na súde prvej inštancie, preto z tohto dôvodu nebolo možné v odvolacom konaní na tieto novoty prihliadnuť. Na základe uvedeného obrana žalovanej produkovaná v odvolaní, neobstojí.

23. Dôkazné bremeno spočíva na stranách súdneho konania. V zmysle ustanovenia § 215 ods. 1 CSP súd vo veci rozhoduje na základe zisteného skutkového stavu veci. Predmetom zisťovania v civilnom procese nie je celá objektívna realita, ktorá bola a je prítomná v čase od vzniku právneho vzťahu, o ochranu ktorého v konaní ide do času rozhodovania súdu prvej inštancie, teda skutočný stav veci. V sporovom súdnom konaní sa uplatňuje princíp tzv. formálnej pravdy, súd nevystupuje v pozícii aktívneho vyšetrovateľa, ale v pozícii arbitra, ktorý zistí skutkový stav len z komponentov, ktoré do konania dodali sporové strany. Úlohou súdu teda nie je aktívne vyhľadávať skutkové zistenia a snažiť sa o poznanie objektívnej, či materiálnej pravdy, ale zistiť skutkový stav v miere primeranej procesnej aktivite sporových strán. Bez tejto aktivity strán súd v zisťovaní skutkového stavu nepokračuje – uzavrie proces vytvárania skutkového základu pre meritórne rozhodnutie a vec rozhodne. Neúspešnej strane sa tak môže skutkový stav javiť ako zistený nedostatočne, avšak jeho zisťovanie bolo v súlade s koncepciou sporového konania ukončené ako dôsledok nedostatočnej procesnej aktivity tejto strany sporu. Súd teda rozhoduje na základe takého rozsahu skutkového stavu, aký je v konaní zistený v čase, keď dochádza k rozhodovaniu. Z pohľadu úspechu v spore tak ide o to, ktoré z objektívne relevantných skutočností svedčiacich v prospech strany sa tejto strane do vyhlásenia rozsudku podarilo súdu preukázať do skončenia dokazovania pred súdom prvej inštancie. Vzhľadom na pasivitu žalovanej nebolo dôvodné, aby súd prvej inštancie sám hľadal odpovede na všetky čiastkové otázky, ktoré žalovaná nastolila až dodatočne v odvolacom konaní.

24. Krajský súd dáva do pozornosti zásadu, ktorá platila už v rímskom práve, podľa ktorej „vigilantibus iura scripta sunt“ t. j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. S poukazom na uvedené v danom prípade bolo rozhodujúce, že žalobca v predmetnom konaní uniesol svoje dôkazné bremeno na preukázanie tvrdenia o existencii pôžičky, ktorá doposiaľ nebola splatená v žalovanej výške spolu s platne dohodnutou zmluvnou pokutou (dojednanou za omeškanie s dodržaním splátkového kalendára, z ktorej výšky si žalobca uplatnil namiesto 0,5% za každý omeškaný deň splátky iba pokutu 2% mesačne zo sumy 12.800,- Eur od 05.04.2017 do zaplatenia), a že žalovaná sa preukázateľne zaviazala ako ručiteľka uhradiť tak požičané finančné prostriedky ako aj prípadnú zmluvnú pokutu za porušenie ňou zabezpečeného záväzku, čo explicitne vyplýva z predloženej zmluvy o pôžičke. Odvolací súd nevidel žiadny dôvod, pre ktorý by mal považovať dojednanie o zmluvnej pokute za neplatné pre absenciu náležitostí, keďže takéto pochybenie nezistil. Dojednanie bolo podľa názoru súdu urobené v súlade s požiadavkami platnej právnej úpravy, spĺňa náležitosti ustanovené v § 544 Občianskeho zákonníka a pokiaľ sa žalovaná dohodla s veriteľom, že bude ručiť tak za hlavný záväzok ako i za zmluvnú pokutu, súd nevidel žiadny dôvod zasahovať do obsahu súkromnoprávnej zmluvy (ktorej jednotlivé

obsahové časti žalovaná včas nijako nerozporovala) a bezdôvodne zasahovať do zmluvnej slobody občana, vyplývajúcej z princípu zmluvnej voľnosti podľa čl. 2 ods. 3 Ústavy SR.

25. Zmluvnú pokutu v zmysle cit. ust. § 544 a nasl. Občianskeho zákonníka je možné dohodnúť pre prípad porušenia akejkoľvek zmluvnej povinnosti. Dohoda o zmluvnej pokute musí mať obligatórne písomnú formu, musí byť určená jej výška alebo určený spôsob jej určenia, ktorý musí byť jednoznačný. Výška zmluvnej pokuty pritom nie je zákonom nijako limitovaná, nesmie však byť v rozpore so zásadou zakotvenou v ust. § 3 Občianskeho zákonníka, a podľa ktorého výkon práv a povinností vyplývajúcich z občiansko-právnych vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Občiansky zákonník nedefinuje pojem „dobré mravy“, vo všeobecnosti však možno povedať, že ide o pravidlá morálneho charakteru všeobecne platné v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie. Je to v podstate súhrn určitých etických a kultúrnych pravidiel v spoločnosti všeobecne uznávaných. S poukazom na uvedené zmluvná pokuta by nemala byť zrejme neprimeraná so zreteľom na hodnotu a význam zabezpečovanej povinnosti. V danom prípade účastníci zmluvnou pokutou zabezpečili záväzok dlžníka v konkrétnych termínoch uhrádzať dohodnuté splátky až do úplného splatenia pôžičky. Výšku dojednanej zmluvnej pokuty moderoval už sám žalobca a súd nepovažoval takto uplatnenú zmluvnú pokutu za neprimerane vysokú (24% ročne z dlžnej sumy).

26. Za nedôvodnú, v podstate z rovnakých dôvodov ako tomu bolo aj v ostatnej časti, napokon odvolací súd považoval aj tú argumentáciu žalovanej, v zmysle ktorej žiadala zamietnuť žalobu z dôvodu, že využila oprávnenie ručiteľa odoprieť plnenie v zmysle § 549 Občianskeho zákonníka.

27. Podľa § 549 Občianskeho zákonníka, ručiteľ môže plnenie odoprieť, pokiaľ veriteľ zavinil, že pohľadávku nemôže uspokojiť dlžník.

28. Podľa § 152 CSP, hmotnoprávna námietka je právny úkon strany spôsobujúci zmenu, zánik alebo oslabenie práva protistrany.

29. Hmotnoprávna námietka je taký právny úkon (prejav vôle), ktorý mení dôvodný nárok protistrany na nedôvodný, prípadne mení dôvodný procesný útok, či dôvodnú procesnú obranu na nedôvodnú. Za právny úkon spôsobujúci zmenu, zánik či oslabenie práva protistrany je potrebné považovať aj právo ručiteľa odoprieť plnenie podľa § 549 Občianskeho zákonníka.

30. Ako vyplýva už zo skôr citovaných ustanovení, žalovaná bola povinná prostriedky procesnej obrany, medzi ktoré patria aj hmotnoprávne námietky, uplatniť včas, najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí. Žalobkyňa odoprela plniť veriteľovi z dôvodu, že si pohľadávku neprihlásil do konkurzu vyhláseného na majetok dlžníka – pôvodne žalovaného v 1. rade, čiže nekonal s primeranou opatrnosťou, nevyužil svoju možnosť v určenej lehote, o ktorej musel mať vedomosť z Obchodného vestníka a dobrovoľne sa vystavil riziku, že predmetná pohľadávka nebude uspokojená, ktorým konaním zavinil, že jeho pohľadávku nemôže uspokojiť dlžník. Z obsahu spisu však vyplýva, že žalovaná prvýkrát tento argument použila až v priebehu odvolacieho konania (v podanom odvolaní), hoci z výsledkov vykonaného dokazovania vyplýva, že jej nič nebránilo, aby toto právo ručiteľa zakotvené v § 549 OZ uplatnila počas konania pred súdom prvej inštancie, keďže o skutočnostiach, ktoré žalovaná vytýka žalobcovi, vedela už počas konania pred okresným súdom. Konkurz na majetok dlžníka bol vyhlásený uznesením Okresného súdu Trnava č.k. 25K/31/2016 zo dňa 05.09.2016 (zverejnené v Obchodnom vestníku č. 176/2016), uznesením zo dňa 21.12.2017 súd zrušil konkurz na majetok úpadcu po splnení konečného rozvrhu výťažku a uznesením č.k. 28NcKR/16/2018 zo dňa 13.12.2018 súd rozhodol že dlžníka oddlžuje. O tom, že žalovaná ako strana sporu musela mať o tomto vedomosť, nepochybne svedčí už skutočnosť, že súd práve z uvedených dôvodov konanie voči dlžníkovi ako pôvodne žalovanému v 1. rade zastavil uznesením Okresného súdu Trnava č.k. 17C/64/2019-26, v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave č.k. 9Co/81/2020-60 zo dňa 10.11.2020. Dokonca samotné odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu obsahuje okrem uvádzania týchto skutočností aj informáciu o tom, že žalobca si predmetnú pohľadávku neuplatnil v konkurznom konaní jej prihlásením. Je teda zrejme, že skutočnosti vytýkané žalobcovi mohla uplatniť už pred niekoľkými rokmi počas konania na súde prvej inštancie. Vzhľadom k tomu, že žalovaná prostriedok procesnej obrany, ktorou je aj hmotnoprávna námietka neučinila do vyhlásenia napadnutého rozsudku, nemohla tak učiniť už v odvolacom konaní. Tým je vyjadrená zákonná koncentrácia konania. S ohľadom na uvedené sa odvolací

súd nestotožnil s postupom odvolateľky, ktorá vzniesla námietku podľa § 549 Občianskeho zákonníka až v odvolacom konaní, pričom uvedené neumožňuje ani postup v zmysle § 366 CSP, keďže neboli splnené zákonné predpoklady.

31. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, keď zároveň neboli zistené ani žiadne nedostatky v postupe súdu prvej inštancie, na ktoré by mal odvolací súd prihliadnuť z tzv. úradnej povinnosti (§ 380 ods. 2 CSP), dospel odvolací súd k záveru, že odvolaniu žalovanej nemožno priznať úspech a preto rozsudok súdu prvej inštancie v celosti ako vecne správny, vrátane rozhodnutia o trovách konania potvrdil podľa § 387 ods. 2 CSP.

32. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP a v odvolacom konaní plne úspešnému žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

33. Senát krajského súdu uvedené rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0, teda jednohlasne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).